

N:o 15.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 Maj 1882, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga propositioner angående dels förhöjning i befodringsafgiften för lokalbref och dels förändringar i assurancesafgiften för försändelser med angifvet värde, hvilka befordras inom riket, m. m.

Sedan Utskottet till behandling förehaft de tvenne propositioner rörande postväsendet, som blifvit till Utskottet hänvisade, får Utskottet härmed afgifva betänkande i detta ämne.

Uti den ena af berörda propositioner (N:o 10) har Kongl. Maj:t, under åberopande af innehållet i ett propositionen bilagdt protokoll öfver finansärenden för den 30 December sistlidna år, föreslagit Riksdagen

att, under förutsättning att brefbärareafgiften varder upphäfd, portot för lokalbref bestämmes att från och med ingången af år 1883 utgå med sex öre.

Ehuru, på sätt här nedan vidare förmäles, Utskottet delar den redan länge och allmänt hysta önskan, att postverkets ställning snart måtte medgifva det vanliga inrikes brefportots nedsättning från 12 till 10 öre, samt Utskottet fördenskull anser andra reformer inom postväsendet, hvilka aflägsna tidpunkten för en sådan förändrings vidtagande, derförinnan böra i allmänhet undvikas, har Utskottet likväl funnit den nu ifrågasatta åtgärden att afskaffa den särskilda brefbärareafgiften desto hellre redan nu böra komma till utförande, som denna brefbärareafgift för en stor del inrikes postförsändelser i sjelfva verket ytterligare höjer nämnda porto från 12 till 15 öre. Och då med brefbärareafgiftens afskaffande skäligen kan och bör stadgas den förhöjning i portot för lokalbref från 3 till 6 öre, som i Kongl. Maj:ts

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 5 Saml. 1 Afd. 15 Häft.

förevarande nådiga proposition blifvit föreslagen, får Utskottet, under hänvisning till hvad af Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet till ofvanberörda statsrådsprotokoll blifvit anfördt, hemställa,

1:o

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Uti den andra af ofvan omförmälda propositioner (N:o 35) har Kongl. Maj:t, under återopande af ett vid denna proposition fogadt protokoll öfver finansärenden för den 24 sistlidna Mars, föreslagit Riksdagen,

dels att den assurancesafgift, som, utöfver belöpande franko, erlägges för assurerade försändelser, afsedda till befordran inom riket, måtte bestämmas att utgå med nedannämnda belopp:

om försändelsens värde uppgår till högst 500 kronor, 30 öre;

om värdet uppgår till mer än 500, men ej öfver 1,000 kronor, 50 öre;

om värdet uppgår till mer än 1,000, men ej öfver 5,000 kronor, 50 öre för 1,000 kronor med tillägg af 2 öre för hvarje öfverskjutande värde af 100 kronor eller del deraf;

om värdet uppgår till mer än 5,000, men ej öfver 50,000 kronor, 1 krona 30 öre för 5,000 kronor med tillägg af 15 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;

om värdet uppgår till mer än 50,000, men ej öfver 100,000 kronor, 8 kronor 5 öre för 50,000 kronor med tillägg af 10 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;

samt, om värdet öfverstiger 100,000 kronor, 13 kronor 5 öre för 100,000 kronor med tillägg af 5 öre för hvarje öfverskjutande värde af 1,000 kronor eller del deraf;

dels ock att, då assurerad försändelse, medan den stått under postverkets vård, blifvit skadad, och skadan ej skäligen kan anses härröra deraf att försändelsen ej varit med vederbörlig omsorg och på ett fullt betryggande sätt inlagd och förseglad, afsändaren må, mot försändelsens öfverlemnande till postverkets disposition, derför uppbära enahanda ersättning af postmedel, som skolat utgå, derest försändelsen gått förlorad, dock med iakttagande att anspråk på dylik ersättning, derest afseende derå må fästas, skall hos Generalpoststyrelsen skriftligen anmälas inom sextio dagar efter det försändelsen kommit adressaten tillhanda eller blifvit denne till emottagande erbjuden;

att för postförskotts försändelse i allmänhet, hvilken gått förlorad medan densamma befann sig under postverkets vård, må af postmedlen till afsändaren utbetalas ersättning till det belopp, hvarå postförskottet lyder;

samt att, då postförskott meddelats å assurerad försändelse och, under det denna befann sig under postverkets vård, antingen innehållet, i dess helhet eller till någon del, gått förloradt eller försändelsen blifvit skadad, ersättning må till afsändaren utgå med det belopp, hvartill assuranzen berättigar, utan att tillika godtgöres det belopp, hvarå postförskottet lyder.

Enligt hvad som inhemtas af det propositionen åtföljande statsrådsprotokollet, har Kongl. Maj:t med den föreslagna nedsättningen af assurancesafgifterna hufvudsakligen afsett att söka motverka ett af nämnda afgifters nuvarande storlek föranlett bruk att dels under rekommendation försända medel till högre belopp än 50 kronor och dels i enskilda assurancesbolag försäkra värdeförsändelser, som med posten befordras, hvarigenom postverket undandrogen en del af den ersättning, som för värdeförsändelsernas behandling rätteligen borde komma detsamma till godo, på samma gång som en ökad frestelse till oredlighet uppstode för de tjenstemän, genom hvilkas händer dylika försändelser af högre värde än det angifna ginge.

Utskottet, som vid behandlingen af förevarande proposition jemväl tagit i öfvervägande tvenne inom Utskottet väckta förslag, afseende det ena sänkning af portot för vanliga bref från 12 till 10 öre och det andra nedsättning i postbefordringsafgiften för tidningar och tidskrifter, har dervid, såsom här ofvan redan är antydt, funnit, att den reform inom postväsendet, som företrädesvis borde bringas till utförande, vore brefportots sänkande till 10 öre. Då Utskottet emellertid ansett att Kongl. Maj:t bäst vore i tillfälle att afgöra, när postverkets ställning kunde medgifva en dylik sänkning, har Utskottet icke velat derom nu göra någon framställning; men på samma gång har Utskottet ansett, att hvarje åtgärd, som kunde väntas föranleda ett uppskof med nämnda förändrings snara genomförande, borde undvikas, derest icke viktiga skäl härifrån påkalla undantag.

Då nu den af Kongl. Maj:t i förevarande proposition föreslagna nedsättningen af assurancesafgifterna, enligt Chefens för Finansdepartementet beräkning, skulle medföra en minskning i postverkets inkomster af omkring 70,000 kronor, på samma gång som betydligt ökade risker uppstode, och då någon allmännare klagan öfver de nu stadgade assurancesafgifternas belopp, såvidt Utskottet erfarit, icke försports, samt de anmärkta missbruken med afseende på värdeförsändelsers assurering väl till en stor del torde kunna genom reglementariska föreskrifter förekommas, har Utskottet, utan att för öfrigt vilja förneka, att nedsättning i assurancesafgiften, synnerligen för för-

sändelser af mindre värdebelopp, kunde vara önskvärd, funnit sig böra hemställa,

2:o

att hvad Kongl. Maj:t i förra delen af förevarande nådiga proposition föreslagit angående nedsättning i nu stadgade assurancesafgifter ej för det närvarande måtte vinna Riksdagens bifall.

Beträffande åter det i senare delen af sistnämnda proposition framställda förslag i fråga om postverkets ansvar dels för assurerad postförsändelse, som, medan den stått under postverkets vård, blifvit skadad, och dels för postförskotts-försändelse äfvensom angående beloppet af den ersättning, som, då postförskott meddelats å assurerad postförsändelse, skall af postverket i förutsatta händelser utgifvas, har Utskottet icke funnit anledning till någon erinran, utan hemställer,

3:o

att hvad Kongl. Maj:ts nådiga proposition i nu omförmälda hänseenden innehåller måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 Maj 1882.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.

Reservationer:

vid 1:sta punkten af Herr *Olof Jonsson*, med hvilken Herrar *C. A. Jönsson*, *Anders Andersson* och *N. J. Boström* instämt: »Då Generalpost-

styrelsen i sitt utlåtande föreslagit, att i sammanhang med brefbärareafgiftens upphörande höja lokalportot från 3 till 10 öre, hade styrelsen grundat detta förslag hufvudsakligen på önskvärdheten af att förekomma att, då numera bref med en mycket betydlig vikt endast droge ett jmförelsevis ringa porto, afsändaren kunde i ett kuvert inlägga flere med lokalmärken försedda bref och uppdraga åt adressaten att sedan nedlägga brefven i någon af adressortens breffådor. Och, ehuru styrelsen ansett att till förekommande af denna olägenhet portot här som i åtskilliga andra länder helst bort vara lika, vore den föreslagna lilla skiljaktigheten dock allt för ringa för att i någon anmärkningsvärd mån gifva anledning till missbruk, synnerligast som styrelsen hoppades att den länge påyrkade nedsättningen af inrikesbrefportot från 12 till 10 öre kunde genomföras inom en icke synnerligen aflägsen framtid, då skiljaktigheten bortföle.

Nu hade emellertid såväl Kongl. Maj:t som Utskottet nedsatt detta lokalporto från af styrelsen föreslagna 10 till 6 öre, hvarigenom för det första afsigten att förekomma här förut påpekade missbruk sannolikt icke vinnes och för det andra, att olägenheterna för öfrigt af ett olika porto äfven för framtiden komma att kvarstå. Det af Utskottet tillstyrkta förslaget skulle således endast medföra den fördelen att på de platser, der postverket aflönar brefbärare, en och annan adressat möjligen kunde något fortare få sina försändelser i handom, derigenom att brefbäraren då icke behöfde inkassera brefbäringsafgiften, men det uppehåll, denna inkassering förorsakar, torde i regel icke vara större än hvad som behöfves för andhemtningen efter en rask marsch, hvartill kommer att kontrollen på och intresset för brefvens aflemnande till adressaten går förlorad i ena fallet och förslappas i det andra.

Deremot skall det af Utskottet tillstyrkta förslaget medföra en gifven förlust för postverket af bortåt 100,000 kronor per år.

Då således de af Generalpoststyrelsen afsedda mål icke till sina vigtigaste delar vinnas med det af Utskottet tillstyrkta förslaget och då deremot den tidpunkt kan till en afsevärd grad varda fördröjd, då postverket blir satt i tillfälle att tillämpa decimalsystemet i ett fall som skall medföra större och betydelsefullare lättnader i handel och vandel än mången annan reform i samma syfte, och då äfven Utskottet i fråga om önskvärdheten af inrikesbrefportots nedsättande från 12 till 10 öre uti motiveringen yttrar, att »andra reformer inom postväsendet, hvilka aflägsna tidpunkten för en sådan förändrings vidtagande, derförinnan böra i allmänhet undvikas», så har jag ansett det endast varit att gifva en verklig betydelse åt detta Utskottets säkerligen af nästan alla delade uttalande, om det i öfverensstämmelse dermed hemställt om afslag på Kongl. Maj:ts proposition;»

vid 2:dra punkten af Herr *Bennich*, med hvilken förenat sig Herrar *Reutersvärd*, *Bäckström*, *Fogelin*, Friherre *Barnekow*, *Nils Fock*, *Warn*, *Björnstjerna* och *Kockum*: »Om ock villigt må erkännas att af de stora reformer inom postväsendet, hvilka företrädesvis af behovet påkallas, den af förbättrad aflöning åt posttjenstemännen, synnerligen inom de lägre graderna, likasom den af brefportots nedsättning från 12 till 10 öre äro högeligen önskvärda och aldrig böra lemnas ur sigte, må dock icke förgätas, att den ena som den andra af dessa reformer tager i anspråk vida större belopp, än den helt nyss uppkomna jernvigten emellan postverkets inkomster och utgifter under närmast förestående tid synes medgifva, och att i hvad fall som helst initiativet till så ingripande åtgärder svårligen torde böra tagas från Riksdagens sida; hvaremot det icke vill synas välbetänkt, att Riksdagen under tiden och för skyndsammare uppnående af dessa stora reformer skulle afvisa de mindre, som, i och för sig ingalunda oviktiga, redan under för handen varande förhållanden kunna ernås och, om äfven till en början något minskande postverkets inkomster, likväl kunna beräknas ganska snart icke blott ersätta den öfvergående förlusten utan äfven i sin mån bidraga att derutöver höja dessa inkomster och således i sjelfva verket främja de stora reformernas genomförande. Minst torde giltiga skäl vara för handen att afböja den ifrågavarande af Kongl. Maj:t föreslagna åtgärden att nedsätta den oskäligt höga assurancesafgiften för värdeförsändelser, då det visat sig, att afgiftens höga belopp icke blott framkallat en med postverket täflande privatindustri af utländska försäkringsbolag, de der underbjuda postverket i försäkringsafgifter, under skydd af postverkets anordningar, men med möjligen tvifvelaktig och åtminstone icke här offentligen kontrollerad soliditet, utan ock — hvad enligt min tanke är vida betänkligare — föranleder origtiga uppgifter angående värdeförsändelsers verkliga innehåll och *kan* innebära frestelse för svagt aflönade tjenstemän att tillgodogöra sig skilnaden emellan det verkliga värdebeloppet och det lägre, för hvilket postverket iklädt sig ansvar.

Den utväg, som poststyrelsen ifrågasatt att på administrativ väg få vidtagen, nemligen medgifvande af rätt för posttjenstemän att i afsändarens närvaro undersöka assurerad försändelsers innehåll och förvägra fortskaffning af för lågt angifvet värdebelopp, må väl, såsom Utskottet antydt, vara egnad att i visst hänseende motverka ofvan antydda oegentligheter, men innebär, sammanställd med de öfverdrifna assurancesafgifternas bibehållande, en tvångsåtgärd, hvilken i samma mån måste för afsändaren kännas mera tryckande, som han derigenom betages tillfället att emot till buds stående lägre afgifter få sin försändelse hos enskildt bolag försäkrad.

Då nu härtill kommer, att, enligt Utskottet af Herr Generalpostdirek-

tören meddelad upplysning, postverket af rekommendations- och assurancesafgifterna upphemtar en årsinkomst af omkring 666,000 kronor, men under de sista 13 åren i följd deremot af åtagen ansvarighet fått i medeltal vidkännas en årlig utgift, icke fullt uppgående till 4,000 kronor, så synes häraf ganska tydligt följa att assurancesafgifterna icke stå i något rimligt förhållande till dermed åtagna risker, utan alltför väl kunna nedsättas med en för postverket mera skenbar än verklig, till högst 70,000 kronor, kalkylerad minskning i nämnda inkomster.

Jag hemställer alltså,

att Riksdagen, med afslag å Utskottets framställning, måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende.»
